

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET
TOIMIMME OSANA PROAGRIAA

VESPAIKKA

Vesistömaisemat vetovoimatekijänä
Etelä-Savossa LOPPURAPORTTI

1. Toteuttaja

Nimi: ProAgria Etelä-Savo ry/MKN Maa- ja kotitalousnaiset

Y-tunnus: 0215848-5

2. Hanke

Hankkeen nimi: Vesipaikka – vesistömaisemat vetovoimatekijänä Etelä-Savossa

Hanketunnus: 112653

3. Yhteenveto hankkeesta

Vesipaikka kertoo eteläsavolaisen vesistömaiseman tarinaa ja vahvistaa sen merkitystä alueidentiteetin rakennusmateriaalina ja vetovoimatekijänä.

Hankkeen päätavoitteina on:

*Nostaa vesistömaisemat sekä niihin kytkeytyvä kulttuuriympäristö ja kulttuuriperintö vahvaksi osaksi alueen identiteettiä ja vetovoimaa.

*Saada vesistömaisemissa piilevä elinkeino- ja hyvinvointipotentiaali parhaiten asukkaiden ja yritysten käyttöön.

Hankkeella

*lisätään ja parannetaan maaseudun toimijoiden keskinäistä yhteistyötä ja verkostoitumista;

*tarjotaan yrityksille eväitä tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen mm. maiseman tuotteisuuden kautta;

*parannetaan yritysten toimintaympäristöä kannustamalla konkreettisiin hoitotuloksiin maisemassa ja kulttuuriympäristössä.

Hankkeen kohderyhmänä olivat erityisesti maaseudun matkailu- ym. palveluyritykset sekä kyläyhdistykset ja muut vastaavat toimijat. Yrittäjiä innostettiin kehittämään matkailupalveluita, jotka hyödyntävät olemassa olevia kulttuuriympäristö- ja luontokohteita, paikallista kulttuuriperintöä, ruokakulttuuria ja luonnontuotteita sekä kylillä jo olemassa olevaa osaamista. Hankkeessa järjestettiin tapahtumia, infoja ja työpajoja. Hankkeessa luotiin vuoropuhelua ja edistettiin verkostoitumista ja lisättiin maaseudun toimijoiden keskinäistä yhteistyötä. Hankkeella muodostettiin ja tuettiin pienryhmiä, joiden pohjalta on mahdollisuus edistää yritysryhmien syntymistä. Vesipaikka edisti osaltaan mm. Saimaa Geoparkin ja Saimaa-Ilmiö 2026:n eli Savonlinnan EU-kulttuuripääkaupunkihankkeen sekä VisitMikkelin ja VisitSavonlinnan tavoitteita.

Hanke toimi Etelä-Savossa ja hankkeen toteutusaikataulu oli 31.10.2019-31.12.2022. Hanketta rahoittivat Euroopan maaseuturahasto ja Etelä-Savon ELY-keskus.

Vesipaikka oli yhteistyöhanke, jonka hallinnoijana oli Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaiset ja ProAgria Etelä-Savo ja jossa toimijakumppaneina yhteisten päämäärien saavuttamiseksi olivat Savonlinnan Hankekehitys Oy, Mikkelin kehitysytio Miksei Oy, Saimaa Geopark ry, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon kulttuuriympäristötyöryhmä.

Hankkeessa työskennelleet asiantuntijat:

Saara Ryhänen, maisema- ja ympäristöasiantuntija, projektipäällikkö

Katja Rissanen, ruoka-asiantuntija

Tarja Pajari, yritysasiantuntija

Kirsi Mutka-Printola, yritysasiantuntija

4. Indikaattorit (tavoite/toteutuneet)

Hankkeessa kehitetyt uudet tuotteet ja menetelmät 19/15 kpl

Hankkeen vaikutuksesta syntyneet uudet yritykset, yritysyhteistyöt, tuotantosuunnat 4/3kpl

Hankkeessa mukana olevien yritysten määrä 64/50 kpl

Hankkeessa mukana olleiden muiden toimijoiden määrä 55/20kpl

Hankkeen aikana työllistyneiden määrä 2,8/2,37htv

Hankkeessa kehitetyt uudet tuotteet ja menetelmät 19 kpl

-Kävelyllä Hilman kanssa -maisemakävely Mikkelin Kaihulla -video

-Luonterin pyöräilykartan sisällöt

-D.O.Saimaa design of origin -tuotteiden myynti ja tarpeet, kyselyselvitys alueen matkailukohteille

-Lammas laitumella -esittelymateriaali,

-Kaukaantien venevajan kohde-esittely

-D.O.Saimaa design of origin -merkin kriteerien kartoitus-kysely käsityöryhtäjille Saimaan alueella

-laivuri Martti Hämäläisen haastattelu museon kokoelmiin

-artikkeli Etelä-Savon venevajoista esku.fi-tietokantaan

-artikkeli Etelä-Savon rantamakasiineista esku.fi-tietokantaan

-Puumalan Sahanlahden venevajan rakennusperintöinventointi esku.fi-tietokantaan

-Puumalan Sahanlahden ruumisaitan/verkkokoppelin rakennusperintöinventointi esku.fi-tietokantaan

-Ruokaperintövideo: lörtsytyöpaja

-Astuvansalmi-mainosvideo

-Astuvansalmi-mobiilisovelluksen sisällöt

-Astuvansalmi AR-esite matkailuyrittäjille

-Saimaapäivä-hankesuunnitelma

-Ruokaperintötuotekortti: piirakkapaja

-Venevajat ja rantamakasiinit -julkaisu

-Valotuulastustuotekortti

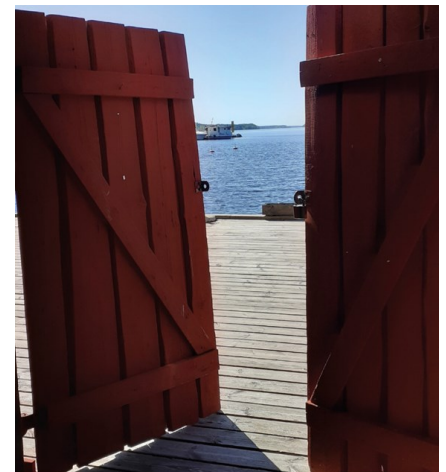
Hankkeen vaikutuksesta syntyneet uudet yritykset/ tuotantosuunnat/yritysyhteistyöt 4 kpl

-Sulkavan Geofood-yritysyhteistyö

-Kangasniemen matkailuaiheinen yritysyhteistyö

-Savonrannan matkailuaiheinen yritysyhteistyö

-Etelä-Savon luonnontuotealan yritysyhteistyö

VENEVAJAT JA RANTAMAKASIINIT

- Vespaikan kulttuuriperintöä Etelä-Savossa

SAARA RYHÄNEN JA KIRSTI KOVANEN

<https://www.proagria.fi/hankkeet/vespaikka-vesistomaisemat-vetovoimatekijana-etela-savossa>

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

5. Yhteistyökumppaneittain taulukkoyleenveto:

Savonlinnan Hankekehitys Oy Mikkelin Kehitysyhtiö Miksei Oy, Saimaa Geopark ry, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon kulttuuriympäristöryhmä (=”kyyttöryhmä”, ELY-keskus) Taulukossa valkoinen pohja on yhteistyötä, vaaleanharmaa on yhteisiä teemoja ym. ja tummanharmaa ei suoraa kytköstä

JAKSO 4 (1.7.2022-31.12.2022)							Liittyi päätavoitteisiin: 1 verkostoituminen 2 palvelujen kehittäminen 3 toimintaympäristön parantaminen
Toimenpide/tapahtuma	Vespaikka	Hankekehitys	Miksei	Saimaa Geopark	Mkiitto/Saimaailmiö	Kyyttöryhmä	
ERG-yhteistyö	verkostoituminen	liittyy	liittyy		Hakukirjan kirjaus, hankerahoitus		1,2
Rakennusperinnön ja saariston ympäristön hoitoavustukset, hakutiedote syksyllä 2022	Tiedotus omissa kanavissa, esimerkkikohteen esittely					Avustustiedote	3
Saimaa kulttuuriperintöpäivät	Saimaapäivän hankesuunnitelma HAMA-hankehakuun	Saimaan kulttuuriperintöohjelma, matkailuyhteistyö ja verkostoituminen, Local flavours Interreg-hanke	liittyy: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen	liittyy: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen	Hakukirjan kirjaus	liittyy: kulttuuriympäristöyhteistyö ja verkostoituminen	1,2,3
Venevaja-julkaisu	Julkaisu valmis					Kuvamateriaalia (museo), kommentointi (museo, ely)	2,3
Geofood-yritys yhteistyö, eteläpohjalaisten geofood benchmarking-retkeily	Yritysten verkostoituminen ja yhteistyön edistäminen			Geofood			1,2
Tuulastus-tuotteen kehittäminen Ruokaperintövideo: lörtsyleivontapaja Ruokaperintötuotekortti: karjalanpiirakatytöpaja	Saimaan maaseutuohjelmat -yritysryhmän sparraus ja kuvamateriaali	liittyy: yhteistyöyrityksiä					1,2
	Videoiden työstäminen	Kuvamateriaalia					2
	Tuotekortin työstäminen						2
Astuvansalmen AR -markkinointi	maastoretki ja sovelluksen koekäyttö, markkinointimateriaali		liittyy: matkailukohde	AR-sovelluksen hallinnointi			2,3
ERG-yhteistyö	verkostoituminen	liittyy:	liittyy:		Hakukirjan kirjaus, hankerahoitus		1,2
KuMaHoNe 24.-25.8.2022	mukana suunnittelussa, esitys ja kohdeopastus					Järjestelyvastuu	1
Kohtaamisia Joella -tapahtuma 10.9.2022	järjestelyt, opastus				liittyy: hakukirjan kirjaus, Mikkelin kulttuurin unelmavuosi		1
Kekrijuhla Ristiinassa 1.10.2022	järjestelyt		järjestelyt				1,2
Saimaa Creative Cluster	osallistuminen suunnitteluun	Selvityshankkeen vetäminen	Yhteistyö		Hankkeen rahoitus		1,2
JAKSO 3 (1.1.2022-30.6.2022)							Liittyi päätavoitteisiin: 1 verkostoituminen 2 palvelujen kehittäminen 3
Toimenpide/tapahtuma	Vespaikka	Hankekehitys	Miksei	Saimaa Geopark	Mkiitto/Saimaailmiö	Kyyttöryhmä	
D.O.Saimaa-merkin kehitystyö Kulttuuriympäristöstrategian päivitys	koolekutuminen, kehitystyön vetäminen, päivistytyöhön osallistuminen	liittyy: yhteistyöyrityksiä	liittyy: yhteistyöyrityksiä	liittyy: yhteistyöyrityksiä	merkin hallinnointi, kehitystyö		1,2
						Kehitystyön vetäminen	1,3
Saimaa kulttuuriperintöpäivät	Edistäminen, hankeistaminen	Saimaan kulttuuriperintöohjelma, matkailuyhteistyö ja verkostoituminen	liittyy: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen	liittyy: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen	Hakukirjan kirjaus	liittyy: kulttuuriympäristö	1,2,3
Taidot ja tuotteet esiin Rakennusperinnön ja saariston ympäristön hoitoavustukset, tiedottaminen keväällä 2022 avustuskohteista	kontakointi ja työstäminen	yhteistyöyrityksiä	yhteistyöyrityksiä	yhteistyöyrityksiä	yhteistyöyrityksiä		1,2
	Tiedotus omissa kanavissa, esimerkkikohteen esittely					Avustustiedote	3
Venevaja-julkaisu	Julkaisun työstäminen					Kuvamateriaalia (museo), kommentointi (museo, ely)	2,3
Venevaja-artikkeli eskuun Rantamaksiini-artikkeli eskuun	Artikkelin tuottaminen				eskun ylläpito	Vienti eskuun, eskun ylläpito	2
	Artikkelin tuottaminen				eskun ylläpito	eskun ylläpito	2
Geofood-yritys yhteistyö	Yritysten verkostoituminen ja yhteistyön edistäminen			osallistuminen yritys yhteistyöhön			1,2
Tuulastus-tuotteen kehittäminen Tuotekortit/videot lörtsyleivontapaja, karjalanpiirakatytöpaja	Saimaan maaseutuohjelmat -yritysryhmän sparraus ja kuvamateriaali	liittyy: yhteistyöyrityksiä					1,2
	Korttien/videoiden kokoaminen	Kuvamateriaalia					2
Astuvansalmen AR	Mainosvideo. AR-sovellusvideo Geoparkille, 3D-aineisto		liittyy: matkailukohde	AR-sovelluksen hallinnointi		Arkeologiatietoa	2,3
ERG-yhteistyö	verkostoituminen	verkostoituminen	verkostoituminen		Hakukirjan kirjaus, hankerahoitus		1,2
Luonnonkukkien päivän retki 19.6.2022	järjestelyt					rantametsien hoito, saariston perinnebiotoopit	2,3
Farmari-maatalousnäyttely 30.6.-2.7.2022	hanke esillä osastolla			AR-sovellus esillä			1,2

JAKSO 2 (1.7.2021-31.12.2021)							Liittyi päätavoitteisiin: 1 verkostoituminen 2 palvelujen kehittäminen 3 toimintaympäristön parantaminen	
Toimenpide/tapahtuma	Vesipäivä	Hankekehitys	Miksei	Saimaa Geopark	Mkiiitto/Saimaailmiö	Kyttöryhmä		
Saimaan saaristoluonto ja maisemanhoito -teemapäivä 20.7.2021 Savonlinna Riihisaari	Yleiset järjestelyt sekä sisällöt: Paimenlomat, maaseutumatkailuyritykset, perinnebiotoopit ym.	Yleiset järjestelyt sekä sisällöt: kansallispuistot ja norppa (Metsähallitus), mökkitalokarit ym.		SGP-esittely		D.O.Saimaa-tuotteet esillä	Yleiset järjestelyt, perinnebiotoopit, Helmi-ohjelma, ympäristösopimukset, ympäristönhoitoavustukset ym. Mediatiedote (Riihisaari)	1,2,3
Saimaan saaristoluonto ja luontomatkailu -teemapäivä 22.7.2021 Mikkeli, Anttolan satama	Yleiset järjestelyt sekä sisällöt: Paimenlomat, maaseutumatkailuyritykset, perinnebiotoopit ym.		Yleiset järjestelyt sekä sisällöt: Pop up Infopisteet Astuva ja Luonteri, Luontoreitit kartalla, HopOn HopOff Elämysretket, Mediatiedote	SGP-esittely		D.O.Saimaa-tuotteet esillä	Yleiset järjestelyt, perinnebiotoopit, Helmi-ohjelma, ympäristösopimukset, ympäristönhoitoavustukset ym.	1,2,3
Kelluva kalakukko -tapahtuma 14.8.2021 Savonlinna Riihisaari	Yleiset järjestelyt, juonto, ruokaperinne, Mediatiedote	Yleiset järjestelyt				liittyi: ruokaperintö, ruokakulttuuri	Yleiset järjestelyt	1,2
D.O.Saimaa-merkin kehitystyö Kulttuuriympäristöstrategian päivitys	koollekutsuminen, kehitystyön vetäminen, yrittäjäkyselyt päivitystyöhön osallistuminen	liittyi: yhteistyöyrityksiä	liittyi: yhteistyöyrityksiä	liittyi: yhteistyöyrityksiä		merkin hallinnointi, kehitystyö		1,2
Saimaa kulttuuriperintöpäivät	Edistäminen, hankkeistaminen	Saimaan kulttuuriperintöohjelma, matkailuyhteistyö ja verkostoituminen	liittyi: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen	liittyi: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen		Hakukirjan kirjaus	liittyi: kulttuuriympäristöyhteistyö ja verkostoituminen	1,2,3
Taidot ja tuotteet esiin	kontaktointi ja työstäminen	yhteistyöyrityksiä	yhteistyöyrityksiä	yhteistyöyrityksiä		yhteistyöyrityksiä		1,2
Rakennusperinnön ja saariston ympäristön hoitoavustukset, tiedottaminen	Tiedotus omissa kanavissa, esimerkkikohteen esittely						Avustustiedote	3
ERG-yhteistyö	verkostoituminen					Hakukirjan kirjaus, hankerahoitus		1,2,3

JAKSO 1 (1.1.2021-30.6.2021)							Liittyi päätavoitteisiin: 1 verkostoituminen 2 palvelujen kehittäminen 3 toimintaympäristön parantaminen	
Toimenpide/tapahtuma	Vesipäivä	Hankekehitys	Miksei	Saimaa Geopark	Mkiiitto/Saimaailmiö	Kyttöryhmä		
Geofood-info 26.1.2021	tilaisuuden markkinointi, hanke-esittely, juonto, lähiruokaesitys, tilaisuuden fasilointi, webropol-palautteet			tilaisuuden markkinointi, SGP-esitys, SGP Partner -esitys, Geofood-esitys	liittyi: D.O.Saimaa-merkki			1,2
Geofood-infot x2 16.2.2021	tilaisuuden markkinointi, hanke-esittely, juonto, lähiruokaesitys, tilaisuuden fasilointi, webropol-palautteet			tilaisuuden markkinointi, SGP-esitys, SGP Partner -esitys, Geofood-esitys	liittyi: D.O.Saimaa-merkki			1,2
Geofood-työpaja 16.3.2021	tilaisuuden markkinointi, fasilointi...			tilaisuuden markkinointi...				1,2
Pihlajavesi-info 17.3.2021	tilaisuuden markkinointi, hanke-esittely, juonto, maisematiedonhakuesitys, maisemantuoteistuseesitys, tilaisuuden fasilointi, webropol-palautteet	Tilaisuuden markkinointi, luontomatkailuesitys (Luonto-Saimaa-hanke)				liittyi: esku-info, hoitoavustukset		1,2,3
Savonlinnan lähiruoka-info 24.3.2021 Savolainen ruokaperinne ja ruokasesongit 13.4.2021	tilaisuuden markkinointi, hanke-esittely, juonto, maisemaesitys, lähiruokaesitys, matkailuesitys, tilaisuuden fasilointi, webropol-palautteet ruokaperinne, ruokakulttuuri	liittyi: ajankohtaiset matkailuhankkeet liittyi: ruokaperintö, ruokakulttuuri		liittyi: geofood	liittyi: D.O.Saimaa-merkki liittyi: ruokaperintö, ruokakulttuuri			1,2 2
D.O.Saimaa-merkin kehitystyö	koollekutsuminen, kehitystyön vetäminen, tuotekysely yritysille					merkin hallinnointi, kehitystyö		1,2
Luonterin reittikartta Puula-peli/Ötavia Kulttuuriympäristöstrategian päivitys	Uusien luonto- ja maisemakohteen etsiminen Kohdekuvaukset päivitystyöhön osallistuminen		Kartan toimittaminen, painatus ym. syksyille 2021 Puula-brändi				Kehitystyön vetäminen	1,2 1,3
Saimaa kulttuuriperintöpäivät Taidot ja tuotteet esiin	Edistäminen, hankkeistaminen Kysely	Saimaan kulttuuriperintöohjelma, matkailuyhteistyö ja verkostoituminen yhteistyöyrityksiä	liittyi: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen yhteistyöyrityksiä	liittyi: matkailuyhteistyö ja verkostoituminen yhteistyöyrityksiä	Hakukirjan kirjaus yhteistyöyrityksiä	liittyi: kulttuuriympäristöyhteistyö ja verkostoituminen		1,2,3 1,2

6. Vaikuttavuuden arviointi teemoittain

Hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa käytiin keskustelut jo hankesuunnitelmaa tehtäessä sekä rahoituspäätöksen jälkeen. Hankkeen toimintaa suunniteltaessa sovittiin, mitä teemoja kunkin kanssa halutaan edistää. Toiminnan vaikuttavuusarvio esitetään teemoittain. Monet teemoista olivat samoja useamman yhteistyökumppanin kanssa. Kaikki teemat sisältyivät Vesipaikkaesitykseen, jonka projektipäällikkö piti ympäristöhallinnon valtakunnallisilla kulttuuriympäristön neuvottelupäivillä Mikkelissä 24.8.2022:

https://www.proagria.fi/uploads/Ryhanen_Vesipaikka-vesistomaisemat-vetovoimatekijana-2408065_julk.pdf

Vesistöluonto, rantametsät

Yhtenä hankkeen tavoitteena oli nostaa tietoisuuteen sisävesien saaristoa ja saaristolaisuutta. Hankkeessa järjestettiin Saimaan saaristoluontopäiviä, yleisötapahtumia, joilla tuotiin esille alueen luontoa, luontomatkailua ja samalla brändättiin myös Saimaan saaristolaisuutta.

Savonlinnan tapahtuma järjestettiin 20.7.2021 yhdessä Savonlinnan hankekehityksen hankkeiden kanssa ja Mikkelin tapahtuma 22.7.2021 Miksein ja Saimaa Geoparkin sekä useiden muiden yhteistyötahojen kanssa.

Tapahtumien yhteydessä oli alueen yrittäjiä mukana esittelemässä toimintaansa ja myös Etelä-Savon ELY-keskus esittelemässä Helmi-elinympäristöohjelmaa sekä kulttuuriympäristöaiheita. Pandemian vuoksi voimassa oli erityisjärjestelyjä, mutta tapahtumat pystyttiin järjestämään. Järjestäjien arvion mukaan tapahtumat olivat onnistuneita.

Samoja vesistöluontoteemoja oli esillä myös mm. hankkeen webinaareissa, kuten esim. Pihlajaveden alueen yrittäjille suunnatussa infossa.

Saimaan saaristoluontopäivät järjestettiin Savonlinnan Riihisaarella ja Mikkelissä, Anttolan satamassa. Kuvat: Saara Ryhänen

Hankkeessa järjestettiin myös retkeilyt Luonnonkukkienpäivänä saariston perinnebiotoopeilla sekä tiedettä ja taidetta yhdistellen jokiympäristössä:

Luonnonkukkienpäivän retki järjestettiin 19.6.2022 yhteistyössä Suomen luonnonsuojeluliiton Suur-Savon yhdistyksen kanssa. Ohjattu pyöräretki kulki Mikkelin keskustasta lähistöllä sijaitsevaan Saimaan Annilansaareen, jossa sijaitsevan luomu-maitotilan perinnebiotoopeilla retkeiltiin ja tunnistettiin kasvilajeja. Maatalousyrittäjät kertoivat oman tilansa toiminnasta, kuten perinnebiotooppien ja rantametsien hoidosta laiduntamalla. Sekä osallistujien, maitotilayrittäjien että yhteistyökumppanin mukaan retki oli hyvin onnistunut ja valaisi maatalousyrittäjän arkea sekä laidunnuksen merkitystä luonnon monimuotoisuudelle.

Kohtaamisia joella 10.9.2022 oli osa Mikkelin kulttuurin unelmavuoden toimintaa. Se järjestettiin yhteistyössä kuvataiteilija Hanna Vahvaselän kanssa, ja ideana oli taidetta ja luonnontietoutta yhdistäen johdatella osallistujia jokiympäristön kokemukseen. Hanna Vahvaselkä arvioi tapahtuman merkitystä:

”Tavoitteena oli yhdistää taide ja tiede sulavasti elämykselliseksi ja itsekoetuksi asiaksi ja antaa arvokkaalle vesiympäristölle huomiota; tarjota yhteinen jaettu kokemus, luonnossa liikkumisen, erilaisten ihmisten kohtaamisen ja oman luovuuden ennakkoluulottoman käytön muodossa. Oma henkilökohtainen tavoitteeni oli nähdä ja kokea joki ja sen ympäristö toisin silmin, saada ajatuksia ja uusia näkökulmia tuleviin teoksiini, joiden lähtökohdiana on Pankajoki --- Oma nostalginen, muistiin ja muistoihin liittyvä, taiteellinen tulokulma jokeen sai tapahtumassa rinnalleen luonnontieteen nimiä, määrittäjiä, selityksiä ja myös kokemustietoa aivan eri näkökulmasta, juuri niin kuin olin toivonutkin. Esimerkiksi historiallisten karttojen mukaan tuominen tapahtumaan avasi maiseman minulle uudella tavalla. Tapahtuman jälkeen teokset tuleviin näyttelyihin alkoivat syntyä vauhdilla ja ne ovat esillä Haa galleriassa Suomenlinnassa tammikuussa 2023, Sammatissa ja Savonlinnassa kesäkuussa 2023 ja Pankajoen rannassa kesällä 2023. Teokset ovat osa tohtorintutkintoani Taideyliopiston Kuvataideakatemiassa, joten kokemukset joella siirtynevät myös osittain tutkimuskirjoitukseeni.”

Retkeilijöitä Annilansaaren rantaniityllä (vas.) ja taidetuokio Pankajoella. Kuvat: Saara Ryhänen

Ruokaperintö, Geofood

Ruokaperintö ja ruokakulttuuri olivat vahvasti mukana hankkeessa. Paikallista leivonnaisperinnettä, paikallisia raaka-aineita ja niistä tehtyjä tuotteita oli esillä mm. Saimaan saaristoluontopäivien tapahtumissa sekä Kelluva kalakukko -perinneleivonnaistapahtumassa ja webinaareissa. D.O. Saimaa-alkuperämerkintää markkinoitiin ja sitä käyttäviä elintarvikkeita pidettiin esillä eri yhteyksissä.

Kelluva kalakukko -tapahtuma Savonlinnan Riihisaassa 14.8.2021 sai hurjan suosion ja medianäkyvyyden. Yhdessä Savonlinnan hankekehityksen hankkeiden kanssa järjestettyyn tapahtumaan osallistui runsaasti yleisöä, myös kansainvälisiä vieraita. Tapahtuman yhteydessä oli kilpailu Savon parhaan kalakukon leipojille ja yleisöllä mahdollisuus osallistua karjalanpiirakoiden ja lörtsyjen leivontaan. Tapahtumassa oli esillä useita alan yrityksiä. Tapahtuman kuvamateriaaleista koottiin kaksi ruokaperintötuotetta, lörtsyvideo ja karjalanpiirakkapajan tuotekortti.

Lörtsyvideo <https://www.youtube.com/watch?v=TTfFtMk4Edg>

Piirakkapaja https://www.proagria.fi/uploads/MKN/MKN-Etela-Savo/Piirakkapaja_ohje_Vespaikka.pdf

Karjalanpiirakkapaja ja lörtsy-paja Kelluva kalakukko -tapahtumassa Savonlinnan Riihisaassa. Kuvat: Tarja Pajari

Saimaa Geopark sai hankkeen kuluessa kansainvälisen Unescon Global Geopark statuksen. Vespaikassa edistettiin SGP:n tunnettuutta ja etenkin Geoparkeihin liittyvän geofood-käsitteen tunnettuutta. Geofoodista järjestettiin infoja ja työpajoja yhteistyössä Saimaa Geoparkin kanssa. Tilaisuudet oli suunnattu erityisesti yrittäjille, mutta myös kaikille kiinnostuneille. Esimerkiksi yrittäjille suunnattuun Geofood-työpajaan osallistui useita matkailuyrityksiä, ja työpajan tuloksena syntyi ideoita geofood-retkieveiksi:

<https://www.proagria.fi/uploads/MKN/MKN-Etela-Savo/ESA-Vespaikka-Geofood-tyopaja-16.3.2021-ryhmatyot-Retkieveaat.pdf>

Hankkeella edistettiin Sulkavaan ja Savonlinnaan sijoittuvien matkailuyritysten yhteistyötä geofoodin ja retkieveiden tiimoilta. Kaiken kaikkiaan Geofood-aihetta saatiin kehitettyä niin pitkälle, että Saimaa Geopark julkisti siihen liittyvän Saimaa Geoparkin Geofood-logon. Vespaikka sai vieraita Etelä-Pohjanmaalta, kun sikäläiset yrittäjät kävivät benchmarking-retkellä tutustumassa Saimaa Geoparkin kohteisiin ja geofoodiin 10.-11.8.2022.

Saimaa Geoparkin Geofood-logo. Eteläpohjalaisia vieraita tutustumassa geofoodiin ja Saimaa Geoparki Puumalassa. Kuva: Katja Rissanen

Saimaa Ilmiö 2026

Saimaa-Ilmiötä edistettiin osallistamalla erilaisiin työpajoihin ja tapahtumiin. Saimaa-Ilmiön hakukirjassa Vespaikka liittyy suoraan sisältöihin Q6 Kulttuuriohjelma (Itäisellä ilolla; ERG), Q8 (Kulttuuriperintö elämään; Saimaan kulttuuriperintöohjelma ja Elämisen taito; Saimaa-arki) ja Q20 (hankeyhteistyö). Vaikka Euroopan kulttuuripääkaupunki -statusta ei alueelle saatu, jatkettiin hakukirjan kirjausten edistämistä myös Vespaikassa. Esimerkiksi leivonta- ja kalastusperinteen kuljettaminen nykyajassa on Saimaa-arkea parhaimmillaan. Saimaan kulttuuriperintöpäivän ideaa kehitettiin eteenpäin Saimaapäivä-hankesuunnitelmaksi asti yhdessä Savonlinnan Hankekehityksen kanssa. Saimaan kulttuuripääkaupunki -teemaan osallistuttiin järjestämällä osana Mikkelin kulttuurin unelmavuoden toimintaa em. Kohtaamisia joella -retkeily.

Hankkeella osallistuttiin Saimaa-Ilmiön puitteissa esille nousseeseen European Region of Gastronomy -yhteistyöhön ja verkoston kehittämiseen. Saimaan alueelle myönnettiin Saimaa European Region of Gastronomy -status vuoden 2022 syksyllä.

Hankkeessa tuotettiin tuulastusaiheista materiaalia ja kehitettiin siitä mm. luontoystävällinen versio, valotuulastus. Kuva: Henri Pennanen

Maiseman tuotteistus

Iso osa hankkeen toiminnasta liittyi maiseman tuotteistukseen. Esim. Saimaa Geopark ja geofood, leivonta- ja kalastusperinteen hyödyntäminen matkailussa ovat maiseman tuotteistusta.

Myös D.O.Saimaa-tuotemerkin tunnettuutta edistettiin monessa eri yhteydessä. Etenkin kädentaitojen ja designin osalta hankkeessa työstettiin merkin kriteereitä ja haastateltiin sekä käsityöläisiä että matkamuistomyyntiä tekeviä tahoja, jotta saatiin selville tarpeita ja toiveita.

Vespaikka osallistui kolmena vuonna eurooppalaisen maisemapäivän 20.10. viettoon järjestämällä maisemakävelyt. Vuoden 2020 kävely järjestettiin pandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi virtuaalikävelynä eli julkaistiin Mikkelin Kaihunharjulla, Saimaan rannassa toteutettu video ”Kävelyllä Hilman kanssa”. Kaihu on Saimaa Geoparkin kohde. Vuosina 2021 ja 2022 kävely toteutettiin Mikkelin Tuukkalassa, kalmistokentän ja viereisen Kokkovuoren maastossa. Tuukkalan kalmistokenttä on myös Saimaa Geoparkin kohde.

Kävelyllä Hilman kanssa <https://www.youtube.com/watch?v=8frm0RJdqE8>

Maisemapäivän kävelyllä 20.10.2022 tutustuttiin mm. Tuukkalan kalmistokenttään Mikkeliissä.

Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen

Hankkeessa edistettiin myös Etelä-Savon luonnontuoteaiheista yritys yhteistyötä, jonka pohjalta luonnontuotealan yhteistyön kehittäminen siirtyi Etelä-Savon Ruokaklusteri-hankkeen kehittämistoimenpiteisiin. Muita hankkeessa edistettyjä yritysryhmiä olivat Savonrannan ja Kangasniemen matkailu-aiheiset yritysryhmät.

Hankkeella tuotettua aineistoa Kenkäveron lammasnäyttelyyn. Kuva: Saara Ryhänen

SAVONLINNAA Riihisaassa vietetään saaristoluontopäivää

Riihisaaren piha-alueella vietetään tiistaina Saimaan saaristoluontopäivää, Savonlinnan museo tiedottaa. Tapahtumassa esitellään muun muassa kansallispuistoja ja perinnebiotooppeja sekä annetaan tietoa saimaan- norppasta, norppaturvallisesta kalastuksesta, vesienhoidosta, maisemahoidosta ja rakennusperinnän hoidosta. Tapahtumassa on mukana luontomatkailu- ja maisemanhoitoyrityksiä sekä Saimaan luontomatkailun ja maisemanhoitoyrityksiä sekä Saimaan luontomatkailun ja maisemanhoitoyrityksiä...

Uutiset

Oodi Saimaan saaristoluonnolle

Tapahtuma: Saimaan saaristoluontopäivää vietettiin Riihisaassa

Katja Rinanen kannusti tutustumaan lähiluonnon palveluihin ja tulemaan paikalle työryhmiin.

Me, jotka olemme keskeisiä lässä saaristo, emme aina muista tätä ympäristöämme erityisesti.

Eläköön saaristoluontopäivä

Saimaan saaristoluontopäivä on ollut suosittu tapahtuma, joka tarjoaa tilaisuuden tutustua lähiluonnon palveluihin ja osallistua erilaisiin ohjelmiin. Tapahtumassa on ollut mukana monia eri toimijoita, jotka ovat tarjonneet erilaisia palveluita ja ohjelmia osallistujille.

Saimaan saaristoluontopäivä antolusatamatorilla

Antolusatamatorilla vietettiin Saimaan saaristoluontopäivää, jossa osallistujat saivat tutustua saaristoluontoon ja osallistua erilaisiin ohjelmiin. Tapahtumassa oli mukana monia eri toimijoita, jotka ovat tarjonneet erilaisia palveluita ja ohjelmia osallistujille.

Eeva Tikan kalakukko sai kunniamaininnan

Kelluva kalakukko -tapahtumassa kunniamaininnan sai Eeva Tikan kalakukko. Kalakukko on ollut suosittu tapahtuma, joka tarjoaa tilaisuuden tutustua lähiluonnon palveluihin ja osallistua erilaisiin ohjelmiin. Tapahtumassa oli mukana monia eri toimijoita, jotka ovat tarjonneet erilaisia palveluita ja ohjelmia osallistujille.

Itä-Savo 27.7.2021 lehti ja verkkoulk.

Itä-Savo 27.7.2021 lehti ja verkkoulk. sisältää uutisia ja artikkeleita, jotka koskevat paikallista ja kansallista tilannetta. Artikkeleissa käsitellään muun muassa ympäristöasioita, kulttuurisia tapahtumia ja paikallista elämää.

Riihisaassa kilpailtiin parhaasta kalakukosta

Riihisaassa kilpailtiin parhaasta kalakukosta. Kilpailu oli osa Saimaan saaristoluontopäivää, ja voittaja palkittiin kunniamaininnalla. Kalakukko on ollut suosittu tapahtuma, joka tarjoaa tilaisuuden tutustua lähiluonnon palveluihin ja osallistua erilaisiin ohjelmiin.

Itä-Savo 18.8.2021 lehti ja verkkoulk.

Itä-Savo 18.8.2021 lehti ja verkkoulk. sisältää uutisia ja artikkeleita, jotka koskevat paikallista ja kansallista tilannetta. Artikkeleissa käsitellään muun muassa ympäristöasioita, kulttuurisia tapahtumia ja paikallista elämää.

Riihisaassa kilpailtiin parhaasta kalakukosta

Riihisaassa kilpailtiin parhaasta kalakukosta. Kilpailu oli osa Saimaan saaristoluontopäivää, ja voittaja palkittiin kunniamaininnalla. Kalakukko on ollut suosittu tapahtuma, joka tarjoaa tilaisuuden tutustua lähiluonnon palveluihin ja osallistua erilaisiin ohjelmiin.

Venekuuri on kulttuurisesti merkittävä rakennus

Venekuuri on kulttuurisesti merkittävä rakennus, joka on ollut osa Saimaan saaristoluontopäivää. Rakennus on ollut suosittu tapahtuma, joka tarjoaa tilaisuuden tutustua lähiluonnon palveluihin ja osallistua erilaisiin ohjelmiin. Rakennus on ollut osa Saimaan saaristoluontopäivää, ja voittaja palkittiin kunniamaininnalla.

Itä-Savo 18.8.2021 lehti ja verkkoulk.

Itä-Savo 18.8.2021 lehti ja verkkoulk. sisältää uutisia ja artikkeleita, jotka koskevat paikallista ja kansallista tilannetta. Artikkeleissa käsitellään muun muassa ympäristöasioita, kulttuurisia tapahtumia ja paikallista elämää.

Riihisaassa kilpailtiin parhaasta kalakukosta

Riihisaassa kilpailtiin parhaasta kalakukosta. Kilpailu oli osa Saimaan saaristoluontopäivää, ja voittaja palkittiin kunniamaininnalla. Kalakukko on ollut suosittu tapahtuma, joka tarjoaa tilaisuuden tutustua lähiluonnon palveluihin ja osallistua erilaisiin ohjelmiin.

Venekuuri on kulttuurisesti merkittävä rakennus

Venekuuri on kulttuurisesti merkittävä rakennus, joka on ollut osa Saimaan saaristoluontopäivää. Rakennus on ollut suosittu tapahtuma, joka tarjoaa tilaisuuden tutustua lähiluonnon palveluihin ja osallistua erilaisiin ohjelmiin. Rakennus on ollut osa Saimaan saaristoluontopäivää, ja voittaja palkittiin kunniamaininnalla.

Mediaosumia Saimaan saaristoluontopäivistä ja Kelluvasta kalakukosta. Puumalan lehden juttu Kainuulaisten venevajasta hankkeesta toimitetun tiedotteen pohjalta. Maaseudun tulevaisuuden juttu Kaskiin maisema-alueesta ja Saimaa Geoparkin kohteesta. Ihmiset & Kulttuuri. Vuime lääkäden muovaama Kaski on määrätty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Maaseudun tulevaisuuden juttu Kaskiin maisema-alueesta ja Saimaa Geoparkin kohteesta. Ihmiset & Kulttuuri. Vuime lääkäden muovaama Kaski on määrätty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Maaseudun tulevaisuuden juttu Kaskiin maisema-alueesta ja Saimaa Geoparkin kohteesta. Ihmiset & Kulttuuri. Vuime lääkäden muovaama Kaski on määrätty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Anttolan luonnonkeskus ja Ristiinan kalliotaidekeskus

Sekä Anttolan että Ristiinan seudun matkailun eteen tehtiin yhteistyötä Miksein GeoNaCu-hankkeen kanssa. Luonterin pyöräilykarttaa työstettiin yhdessä. Saimaan saaristoluontopäivässä 22.7.2021 oli esillä seudun matkailumahdollisuuksia, kuten Hop on-Hop off-risteilyt Anttolassa ja Ristiinassa sekä Geopark.

Astuvansalmen kalliomaalauksia tuotiin esille hankkeessa tuotetun audiovisuaalisen materiaalin kautta. Mainosvideo 'Kasvot' markkinoi Astuvansalmea kiinnostavana vierailukohteena. Sovelluskaupasta ladattavaan mobiilisovellukseen tuotettiin video, joka havainnollistaa Astuvansalmen kalliomaalausien syntyä sekä maiseman muutosta jääkauden päättymisestä nykyaikaan. Video liittyy Saimaa Geoparkin tuottamiin kalliomaalausvideoihin, jotka yhdessä muodostavat sisältöpakettin. Näitä markkinoitiin eri yhteyksissä, mm. Mikkelin Farmari maatalousnäyttelyssä 30.6.-2.7.2022, samoin Pien-Toijolan kekritapahtumassa 1.10.2022., jota Vespaikka oli mukana järjestämässä yhdessä Miksein ja XAMK:n hankkeiden kanssa. Kuten Saimaa Geoparkin puistonjohtaja Mikko Ikävalko toteaa Vespaikka-yhteistyöstä: "Saimaa Geopark on hyötynyt erityisesti GeoNaCu hankkeelle tuotettujen Astuvansalmen videokuva-animaatioiden ja valokuvien muodossa. Näistä on hyötyä myös tulevaisuudessa, kun aluetta kehitetään yhtenä Geopark destinaationa."

Astuvansalmi, Kasvot: <https://www.youtube.com/watch?v=xUt7eanrsp8>

Astuvansalmi, Maalausien synty: <https://www.youtube.com/watch?v=14ufyKpABWI>

Hankkeessa tuotettua Astuvansalmen mobiilisovellussisältöä testattiin matkailijoiden kanssa. Samalla retkellä kerättiin myös markkinointimateriaalia sovelluksen sisältömarkkinointia varten. Yläkuva: Arja Leppänen ja kuva oikealla: Saara Ryhänen

Puula-brändi

Hankkeessa tuotettiin Puula-aiheista sisältöä Otavan opiston mobiilipeliin. Puulan venevajoja tuotiin esille Venevaja-julkaisussa.

Kulttuuriympäristöstrategia

Vespaikka toteutti Etelä-Savon kulttuuriympäristöstrategiaa ja osallistui strategian seurantaan Etelä-Savon kulttuuriympäristötyöryhmässä. Hanke oli mukana myös kulttuuriympäristöstrategian päivytystyössä. Strategian mukaisia toimia oli mm. rakennusperinnön ja saariston ympäristön hoitoavustuksen markkinointi, jonka avulla saatiinkin mm. saariston ympäristönhoitoavustusten tunnettuutta ja hakijamääriä kasvatettua. Tietoutta kulttuuriympäristöstä ja avustuksista levitettiin mm. infoissa ja tapahtumissa sekä yhteisellä tiedotteella ELY-keskuksen kanssa. Hankkeella tuotettiin myös tietoa rakennusperintökohteista Etelä-Savon kulttuuriympäristön tietokantaan esku.fi.

Kuten Laura Hesso Etelä-Savon ELYn kulttuuriympäristötyöryhmästä toteaa: “Vespaikan työn vaikutusta kuvaa mm. se, että kun v. 2020 saariston ympäristönhoitoavustusta myönnettiin Etelä-Savoon 5 000 euroa, vuonna 2021 myöntösomma oli jo 25 000 euroa ja vuonna 2022 peräti 40 000 euroa. Tiedottaminen on edesauttanut myös rakennusperinnön hoitoavustushakuja.”

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/puumalan-kaukaantien-venekuuria-kunnostetaan-saariston-ymparistonhoitoavustuksella?publisherId=69817875&releasId=69925173&lang=fi>

Venevajat, Vesiliikenne, Kalastus

Venevaja muodostui eräänlaiseksi hankkeen kokoavaksi teemaksi. Siinä yhdistyy leimallisesti rantamaisemaan ja vesistöön liittyvä rakennettu kulttuuriympäristö sekä elinkeinoihin ja liikkumiseen sekä ruokaperintöön liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö. Venevajat nostettiin tietoisuuteen Venevajat ja rantamakasiinit -julkaisun avulla ja aihepiiriin viitattiin myös monessa muussa yhteydessä sanoin ja kuvin. Samassa yhteydessä käsiteltiin myös vesiliikennettä ja kalastusta

Venevajat ja rantamakasiinit – Vespaikan kulttuuriperintöä Etelä-Savossa -julkaisusta otettiin 500 kpl painos ja sama sisältö löytyy myös verkosta:

https://www.proagria.fi/uploads/MKN/MKN-Etela-Savo/Venevajat_rantamakasiinit_hankejulkaisu_nettiin_30.11.pdf

Kalastusta kulttuuriperintönä tuotiin esille mm. Saimaan maaseutuhelmet -yritysryhmälle tuotetun, tuulastukseen liittyvän valokuvamateriaalin sekä siitä kehitetyn valotuu-
lastuksen tuotekortin kautta.

Arkkitehti Kirsti Kovanen inventoimassa Sahanlahden ruumisaittaa Puumalassa.
Kuva: Saara Ryhänen

Kaukaantien venekuuri Puumalanvirran rannalla. Kuva: Saara Ryhänen

7. Toimenpiteet

Verkostoituminen ja benchmarking; infot, retket, työpajat

- Jäppilän kaupanmäki kuntoon -tapaaminen 20.8.2020 Jäppilä, Pieksämäki
- Yritysryhmähankkeiden suunnittelun ja toteutuksen opastus, Savonlinnan Kylät ry, 14.12.2020 Teams-tapaaminen
- Saimaa Region of Gastronomy -toimijaverkoston muodostaminen, yhteistyöpalaveri 15.12.2020
- D.O.Saimaa -laatu- ja alkuperämerkin (design ja käsityö) kehittämistyön aloitus, sidosryhmäpalaveri 10.12.2020
- Geofood, lähiruoka ja Saimaa Geopark Partner -verkostoitumisinfo 26.1.2021 Teams/Juva ja Sulkava
- D.O.Saimaa -laatu- ja alkuperämerkin (design ja käsityö) kehittämistyö, palaverit 8.2.2021, 18.3.2021
- Saimaa Region of gastronomy -toimijaverkoston muodostaminen, yhteistyöpalaveri 9.2.2021
- Geofood, lähiruoka ja Saimaa Geopark Partner -verkostoitumisinfo 16.2.2021, kaksi tapahtumaa samana päivänä Teams/Mikkeli, Puumala
- Tarjoilemmeko pian Geofood-lähiruokaa Saimaa Geoparkissa? -työpaja 16.3.2021 Teams
- Saimaan Pihlajaveden luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristökohteiden hyödyntäminen matkailussa -verkostoitumisinfo 17.3.2021 Teams
- Saimaan alueen lähiruoka ja sen hyödyntäminen matkailussa -verkostoitumisinfo 24.3.2021
- Yrityskysely puhelimitse huhti-toukokuussa: kiinnostus ja toiveet matkamuistojen myyntiin (8 yritystä)
- AKKU-hankkeen Järvikulttuuri Etelä-Savossa – kokonaisuus; työpajan vetäminen 22.6.2021
- yritysryhmähankkeen suunnittelupalaveri, Kangasniemen ryhmä (kolme yrittäjää), 12.5.2021 Teams
- Saimaan saaristoluontopäivä 20.7.2021 Riihisaari, Savonlinna
- Saimaan saaristoluontopäivä 22.7.2021 Anttolan satama, Mikkeli
- Kelluva kalakukko -tapahtuma 14.8.2021 Riihisaari, Savonlinna
- Maisemakävely arkimaisemassa Mikkelin Tuukkalassa 20.10.2021, Mikkeli
- verkostoitumis- ja yritysryhmähankkeiden Savonran matkailuyritykset 7.2.2022 (Teams)
- verkostoitumisinfo Sulkavan Geofood -yhteistyöyritykset 22.2.2022
- verkostoitumistapaaminen Sulkavan Geofood -yhteistyöyritykset 19.5.2022 Lohilahti Sulkava
- Luonnonkukkien päivän pyöräretki Annilansaaren tilalle 19.6.2022 Mikkeli
- Farmari-maatalousnäyttely, Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallinen osasto 30.6.-2.7.2022, Mikkeli
- Astuvansalmen mobiilisovelluksen testausretki 4.7.2022

- benchmarking-retki Etelä-Pohjanmaalta Etelä-Savoon Geofood-aihe Puumala 10.-11.8.2022
- KuMaHoNe-päivät Mikkeli 24.-25.8.2022
- Kohtaamisia joella 10.9.2022 Mikkeli
- Kekritapahtuma, Pien-Toijola 1.10.2022
- Maisemakävely arkimaisemassa Mikkelin Tuukkalassa 20.10.2022, Mikkeli

Digitaalisuus ja tiedonvälitys; sisällöt, julkaisut

- Puula-pelin suunnittelu ja kohteiden etsintä
- Kävelyllä Hilman kanssa -video
- Kävelyllä Hilman kanssa -lyhytvideo Kulttuuriympäristömme.fi-joulukalenterissa
- aineistojen keruu ja työstö eri aihepiireistä: Venevajät, Puula-peli, Geofood, Saariston ympäristöhoitoavustus jne.
- D.O.Saimaa design of origin -tuotteiden myynti ja tarpeet, kyselyselvitys alueen matkailukohteille maaliskuuhun 2021
- Savolainen ruokaperintö ja ruokasesongit ti 13.4.2021. Etäluento verkossa.
- Luonterin pyöräilykartan sisällöt
- Drumliinin laelta aukeaa kaunis Kaskii -lehtiartikkeli Maaseudun tulevaisuudessa 21.6.2021. Kohteen järjestelyt ja esittely maastossa.
- Juuret maalla/Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaisten jäsenillat 25.2.2021 (Vespaikka-hanke), 22.4.2021 (Taidot ja tuotteet esiin), 20.5.2021 (Saimaa Geopark lähiluonto- ja kulttuurikohteet)
- Lammas laitumella, esittelymateriaalia Kenkäveron kesänäyttelyyn
- Kaukaantien venevaja, kohde-esittely (Elyn tiedote)
- Venekuuri on kulttuurisesti merkittävä rakennus -lehtiartikkeli Puumalan lehdessä 1.12.2021 (Elyn tiedotteen pohjalta)
- D.O.Saimaa design of origin -merkin kriteerien kartoituskysely käsityöryrittäjille Saimaan alueella
- Tuulastusaiheinen kuvamateriaali hankkeen ja Saimaan maaseutuhelmet -yritysryhmän käyttöön
- laivuri Martti Hämmäläisen haastattelu museon kokoelmiin
- artikkeli Etelä-Savon venevajoista esku.fi-tietokantaan
- artikkeli Etelä-Savon rantamakasiineista esku.fi-tietokantaan
- Puumalan Sahanlahden venevajajan rakennusperintöinventointi esku.fi-tietokantaan
- Puumalan Sahanlahden ruumisaitan/verkkokoppelin rakennusperintöinventointi esku.fi-tietokantaan
- ruokaperintövideo: lörtsy
- Astuvansalmi-mobiilisovelluksen sisällöt
- Astuvansalmi-mainosvideo
- Astuvansalmi AR-esite matkailuyrittäjille
- Ruokaperintötuotekortti: piirakkapaja
- Venevajät ja rantamakasiinit -julkaisu
- Valotuulastustuotekortti

8. Yhteistyökumppaneiden kommentit

8.1. Mitä konkreettista hyötyä/lisääarvoa Vespaikka on tuottanut Etelä-Savoon?

Laura Hesso, Etelä-Savon kulttuuriympäristötyöryhmä:

Vespaikka on nostanut esiin vesistöön, vesistömaisemiin ja erityisesti vesistöseudulla asumiseen liittyvää kulttuuriperintöä ja sen elävää yhteyttä ja esiintymistä nykypäivässä. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta konkreettinen lisäarvo on uusi venevajojen kulttuuriperintöä ja historiaa esittelevä julkaisu Venevajajat ja rantamakasiinit – Vespaikan kulttuuriperintöä Etelä-Savossa. Venevajajat ovat keskeinen osa "vespaikan" maisemaa, mutta ne ovat monin paikoin jo varsin uhanalaisia. Vaikka hankkeessa ei konkreettisesti esimerkiksi korjattu yhtään venevajaa, näen että tiedon tuottaminen ja asioiden esiin nostaminen havahduttaa monia ihmisiä huomaamaan ympäristön merkitykselliset rakennukset. Näin vaikutus esimerkiksi venevajojen säilymistä ajatellen voi olla ajan kanssa huomattavan suuri. Vespaikka on tuottanut paljon konkretiaa: tapahtumia, julkaisuja ym., mutta itse näen ehkä tärkeimpänä sen, että hankkeessa on tuotu esiin alueen merkityksellistä ja edelleen elävää "vespaikka"-perintöä ja -kulttuuria ja näytetty millaisia mahdollisuuksia se voi tarjota muun muassa alueen asukkaille, liiketoimintaan ja turismiin.

Mikko Ikävalko, Saimaa Geopark ry:

Vespaikka hanke on edistänyt paikallista yritystoimintaa palveluiden ja tuotteiden tuotteistamistyöllä ja tarjoten työkaluja alueellisille sidosryhmille ja verkostolle. Hanke on vahvistanut kotiseutuidentiteettiä ja parantanut alueellista toimintaympäristöä

Pellervo Kokkonen ja Susanna Peura, Savonlinnan Hankekehitys Oy:

- ruokamatkailun kehittäminen – geofood
- savolainen ruokaperinne – vahvistanut näkemystä sen merkityksestä
- Geoparkin ja Astuvansalmen kehittäminen on maakunnan näkökulmasta keskeinen kohde

8.2. Mitä konkreettista hyötyä/lisääarvoa Vespaikka on tuonut omaan toimintaanne?

Laura Hesso, Etelä-Savon kulttuuriympäristötyöryhmä:

Kulttuuriympäristötyöryhmän ja Etelä-Savon ELY-keskuksen kannalta tärkein hyöty on ollut Vespaikka-hankkeessa saariston ympäristöhoidon avustusten tiedottamisessa tehty työ. Osallistuimme mm. kesällä 2021 Saimaan Saaristoluontopäiviin Anttolassa ja Savonlinnassa, ky-työryhmästä mukana oli ELY-keskus ja Savonlinnan museo. Lisäksi Vespaikka ja ELY-keskus ovat yhteistyönä tehneet saariston ympäristöhoidon avustushakua ja avustuksella kunnostettuja kohteita esitteleviä tiedotteita. ELY-keskus ei yksinään olisi voinut panostaa näin paljoa tiedotukseen. Saariston ympäristöhoidon avustusmäärärahat myöntää jakaa ympäristöministeriö, ja maakuntaan saatava määräraha riippuu alueelta tulleiden hakemusten ja tehtävien töiden määrästä ja laadusta. Vespaikan työn vaikutusta kuvaa mm. se, että kun v. 2020 avustusta myönnettiin Etelä-Savoon 5000 euroa, mutta vuonna 2021 jo 25 000 euroa ja vuonna 2022 peräti 40 000 euroa. Tiedottaminen on edesauttanut myös rakennusperinnön hoitoavustushakua. Toinen merkittävä Vespaikan vaikutus on ollut hankkeen osallistuminen kulttuuriympäristötyöryhmässä valmisteltavaan Etelä-Savon kulttuuriympäristöstrategian päivittämiseen. Lisäksi Vespaikka osallistui tiiviisti Ympäristöministeriön ja Etelä-Savon ELY-keskuksen järjestämiin Kulttuurimaiseman hoidon neuvottelupäiviin elokuussa 2022. Päivät saivat erittäin kiittävää palautetta.

Mikko Ikävalko, Saimaa Geopark ry:

Saimaa Geopark on hyötynyt erityisesti GeoNaCu hankkeelle tuotettujen Astuvansalmen videokuvan animaatioiden ja valokuvien muodossa. Näistä on hyötyä myös tulevaisuudessa, kun aluetta kehitetään yhtenä Geopark destinaationa.

Pellervo Kokkonen ja Susanna Peura, Savonlinnan Hankekehitys Oy:

Saimaan saaristoluontopäivä uutena kiinnostavana avauksena, jossa hyvä yhteistyö Riihisaaren museon kanssa on konkreettinen hyöty, joka tunnustetaan. Mahdollinen hyöty syntyy tapahtuman vakiinnuttamisesta, mikäli sille löytyy luonteva kohderyhmä. Hankkeen käynnistämisympäristössä esitettiin Pihlajaveden kulttuuriperintöön liittyviä avauksia, saaristoluontopäivä oli varmaan hyvä, mutta on tois- taiseksi avointa, miten nämä jalkautuvat ja saadaanko uutta toimintaa & Pihlajaveden saaristo saavu- tettavammaksi. Toinen toive oli järvikalan, muikun, Puruveden muikun alkuperämerkinnän hyödyntä- miseen liittyvien verkostojen ja toimenpiteiden liikkeelle saaminen. Ei ole tiedossa, ovatko elintarvike- puolen kehittämiseen liittyvät tapahtumat tavoittaneet Savonlinnan yrityksiä. Varmaan samantyyllisiä kehittämistyöpajoja kuin Geoparkissa olisi tarvittu Savonlinnassa näiden teemojen ympärillä.

8.3. Mahdollisia kehitysehdotuksia, jatkoideoita ja kaikkea muutakin palautetta

Laura Hesso, Etelä-Savon kulttuuriympä- ristöryhmä:

Olisi hienoa, jos hanke voisi joidenkin vuosien kuluttua saada jatkoa jossain muodossa. Tällöin voitaisiin tarkastella nykyhetkeä paremmin, mitä toiminnalla saavutettiin, mitä jäi elämään ja miten sekä toimivia että uusia vespaikan kult- tuuriperintöön liittyviä tuotteita ja palvelui- ta saisi edesautettua lisää. Ikään kuin lisävauhdin antamisen hanke. Ihanneti- lanteessa olisi ollut hienoa osallistua hankkeeseen vielä tiiviimmin. Vespaikan puolelta yhteistyökumppaneiden tiedotta- minen ja mukana kuljettaminen oli kui- tenkin varsin hyvää.

Mikko Ikävalko, Saimaa Geopark ry:

Tulevaisuudessa haluasimme kehittää yhdessä ylimaakunnallista yhteistyötä erilaisten paikallisten ilmiöiden (luonto, kulttuuri ja aktiviteetit) hyödyntämistä esim hankkeina (benchmarkkaus, koulutukset, työpajat ja monialainen Saimaan matkailun edistäminen).

Pellervo Kokkonen ja Susanna Peura, Savonlinnan Hankekehitys Oy:

Yhteiskehittämistä olisi selvästi kaivattu enemmän Savonlinnassa esim. työpajojen muodossa. Ta- pahtumien järjestäminen hankkeen puitteissa on ongelmallista, koska rahoituksen päättyessä niiden jatko riippuu omistajuudesta ja kertaluonteisesta järjestämisestä voi olla vaikeaa tehdä johtopäätöksiä tapahtuman menestymisen edellytyksistä. Ehkä painopistettä olisi hyvä siirtää jatkossa tuotteistami- sen tukemiseen ja toimia ensisijaisesti olemassa olevien verkostojen puitteissa – Etelä-Savon ruoka- klusteri voisi tuoda elintarvikepuolelle pitkäjänteisyyttä ja parantaa toimijoiden sitoutumista yhteistoi- mintaan. Ideoiden ja ratkaisumallien dokumentointi hankkeissa helposti omaksuttavaan ja siirrettä- vään muotoon olisi tärkeää – kaikessa ei voi olla aina mukana, mutta vaikkapa 2022 Savonlinnassa järjestettiin kekrijuhlia ja olisi voitu kehittää yhdessä Pien-Toijolan kanssa sisältöjä kekrijuhlaan ja ar- vioda toteutusta & siirtää niille joita kiinnostaa järjestää – toivottavasti tällaisesta osaamisen siirrosta saataisiin vielä kiinni, myös Geoparkin ja Astuvansalmen kehittämiskokemuksia voisimme siirtää Sa- vonlinnaan. Ehkä hankkeessa on ajateltu tätä hyvien käytänteiden siirtämistä?

Kulttuurimaisemanhoidon neuvottelupäivien retkeily Mikkeli- sä. Kuva: Saara Ryhänen

9. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Vespaikka-hankkeessa työstettiin eteenpäin Saimaa-Ilmiön hakukirjassa olevaa Saimaan kulttuuriperintöpäivän ideaa, tuloksena Saimaapäivän hankesuunnitelma. Tällaiselle Saimaan alueen kulttuuriperintöä esille tuovalle tapahtumalle tuntuu olevan suuri tarve. Itse idea nousi esiin Savonlinnan Hankekehityksen Local flavours-hankkeen laajapohjaisissa työpajoissa. Idea tuotiin esille monessa eri yhteydessä Vespaikan toiminnassa, ja sille tuntui löytyvän helposti kaikupohjaa. Valitettavasti rahoitusta sille ei ainakaan toistaiseksi ole löytynyt. Asiaa kannattaa kuitenkin edistää edelleen, muodossa tai toisessa. Aihepiiri linkittyy myös parhaillaan selvityksen alla olevaan Saimaa Creative Cluster -selvityshankkeeseen, jota Savonlinnan Hankekehitys tekee Etelä-Savon maakuntaliiton toimeksiantona.

Saimaan ruokakulttuurin ja ruokaan liittyvän kulttuuriperinnön edistäminen etenee mm. Saimaa European Region of Gastronomy -verkoston kautta. Tämän yhteistyön jatkaminen on merkittävä keino tuoda itäsuomalaista ruokaperintöä ja ruokakulttuuria tunnetuksi laajemminkin Euroopassa, ja sitä kautta edistää mm. matkailua sekä uusien elinkeinomahdollisuuksien kehittymistä. ProAgria Etelä-Savo pyrkii hankkeistamaan Saimaa ERG -statukseen liittyviä teemoja ja sisällyttämään mukaan myös Vespaikassa nousseita aiheita ja sisältöjä, kuten esimerkiksi Saimaapäivän idean.

Hankkeessa on kerrottu erilaisista alkuperä- ja laatumerkeistä, kuten Geofood, D.O.Saimaa sekä Euroopan unionin alkuperämerkit. Näiden tunnettuutta on hyvä edelleen lisätä ja tuoda uusia tuotteita merkkien piiriin. Etenkin D.O.Saimaa-merkin kädentaito- ja design-tuotteiden osalta selvitettiin hankkeen aikana, että kriteereitä kannattaa kehittää edelleen, jotta merkin brändi kirkastuu nykyisestä ja yhä useammat käsityöläiset kokevat sen kiinnostavaksi ja lisäarvoa tuottavaksi.

Hankkeessa tuotetun Astuvansalmen digimateriaalin markkinointia on tavoitteena jatkaa yhteistyössä Saimaa Geoparkin kanssa. Esimerkiksi ProVisio-hankkeessa voidaan jakaa tietoa mobiilisovelluksesta alueen matkailuyrittäjille.

Maiseman tuotteistus eli alueen luontoon, historiaan, kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön liittyvä erilaisten palvelujen ja tuotteiden kehittäminen on edelleen melko tuntematonta yrittäjien keskuudessa. Aihepiiri on hyvin laaja, käytännössä rajaton, joten sen tehokkaamman hyödyntämisen kautta on luotavissa työtä ja toimeentuloa yhä uusille yrittäjille. Samoin kuin jo toimivien yritysten toimintaan on saatavissa lisäarvoa maiseman tuotteistuksen avulla. Maiseman tuotteistusta voi tehdä laajempien kokonaisuuksien osana, kuten vaikkapa Saimaa- tai D.O.Saimaa- aiheilla. Yksittäinen toimija saa lisänäkyvyyttä yhteisen markkinoinnin avulla, suuremman teeman yhteydessä. Vaihtoehtoisesti maiseman tuotteistusta voi hyödyntää yksittäisen yrityksen tasolla ammentamalla ideoita ja sisältöä yrityksen omasta historiasta, omistajiensa tarinasta, kyseisen tilan tai kylän ominaispiirteistä jne. Yrittäjien kiinnostuksesta ja lisätiedon tarpeesta kertoo mm. hankkeessa järjestettyjen webinaarien yhteydessä tehdyt kyselyt, osallistujilta kysyttiin mm. toiveita aiheista, joista kaivataan lisätietoa. Esille nousi mm. ruokapalveluiden tuotteistaminen, matkailupalveluiden ja tuotteiden kehittäminen sekä kulttuurihistoria.

Geofood-henkiset retkievät Astuvansalmella. Kuva: Saara Ryhänen

Maakuntamme kulttuuriperintö pohjautuu varsin pitkälle vesistöihin. Vesistöihin liittyvä kulttuuriperintö on kuitenkin melko huonosti tunnistettua ja puutteellisesti dokumentoitua. Venevajat ja rantamakasiinit -hankejulkaisua koottaessa kävi ilmi, että esimerkiksi Etelä-Savon kulttuuriympäristön tietokannassa esku.fi:ssä oli hyvin niukasti rantojen kulttuuriperintöön liittyvää aineistoa. Esimerkiksi Puulalle luonteenomaiset, toista sataa vuotta vanhat nuottakatokset puuttuvat aineistosta kokonaan, samoin pienemmät verkkokoppelit, ja myös venevajoja on aineistossa hyvin vähän. Rantojen kulttuuriperintöön kohdistuvia teemainventointeja ja tarkempia dokumentointeja tulisi tehdä pikaisesti, sillä suuri osa rakennuksista ja rakennelmista on huonokuntoista ja katoamassa kokonaan. Omaleimaisen kulttuuriympäristön säilyminen hyödyttäisi myös mm. matkailuelinkeinoja. Aihepiiriin liittyy myös runsaasti aineetonta kulttuuriperintöä ja hiljaista tietoa, joka ilman systemaattista keruutyötä ja dokumentointia häviää vaivihkaa.

Hankkeen aikana huomattiin vesistöihin liittyvien aiheiden olevan nousussa. Esimerkiksi Museovirasto julkaisi Vesien kulttuuriperinnön toimintaohjelman vuosille 2021–2025 ”Virtaa veden perinnöstä”, joka ottaa entistä paremmin huomioon myös sisävesistöt. Åbo Akademi käynnisti Habitability – Elinvoimaisesti ja kestävästi asutut saaristo- ja vesistöalueet -hankkeen vuosiksi 2022–23, joka vahvistaa saaristoyhteisöjen elämänlaatua ja elinvoimaisuutta, ja kokoaa toimivan, maanlaajuisen ruohonjuuritason saaristoyhteisöjen verkoston. Saaristoasiain neuvottelukunta SANK järjesti ensimmäistä kertaa saariston superpäivät eduskunnassa 8.-9.11.2022, jonne osallistui lapsia mm. Sulkavan Lohilahden koulusta.

Samoin huomasiimme, miten yleisemminkin vesistöihin ja saaristolaisuuteen liittyvissä aihepiireissä on paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia etenkin matkailun, mutta myös muiden elinkeinojen ja myös asukkaiden houkuttelun näkökulmasta. Esimerkiksi saaristokunta- ja saaristo-osakuntastatuksia kunnat hyödyntävät hyvin vähän mielikuvamarkkinoinnissaan, vaikka saaristosaan liitetään lähes yksinomaan myönteisiä mielikuvia. Samoin elintarvikkeiden ja muiden palveluiden markkinoinnissa saaristobrändillä olisi mahdollista erottua ja luoda myönteistä mielikuvaa tuotteista.

Hankeaikana käynnistettyjen ja edistettyjen yritysryhmäaihioiden työstäminen on tuottanut tulosta. Sulkavalla retkieväiden ympärille koottu yritysryhmä lähti pilottihengessä käyntiin, ja toimintaa on tarkoitus jatkaa edelleen yhteistyössä yritysten kesken. Savonrannan yritysryhmytyön lopputuloksena oli matkailuyrittäjien ja Savonlinnan Matkailun Oy hakema kehittämishanke Hama-rahoituksesta. Kangasniemen matkailuyrittäjien yritysryhmytyö ei edennyt kehittämishankkeisiin, mutta yritykset ovat kehittäneet yrityskohtaisesti omaa toimintaansa esim. investoinneilla ja muulla yritys-kohtaisella kehittämisellä. Eteläsavolaisen luonnontuotealan yritysryhmytyön kehittäminen siirtyi Etelä-Savon Ruokaklusterin yritysverkostoon.

Yritysryhmätoiminta ja -hankkeet on edelleen toimiva tapa verkostoida ja kehittää yrityksiä, joilla on yhteisiä intressejä sekä kehittämistarpeita. Tulevalla rahoituskaudella maaseuturahoituksen (CAP27) kautta on edelleen haettavissa rahoitusta yritysryhmien kehittämiseen. Sen rinnalle nousee lisäksi yritys-kohtaisen kehittämisen tukirahoituksen mahdollisuudet. Niihin liittyvää tiedottamista ja sparraamista kaivataan kentällä edelleen, jotta yrittäjät osaavat niitä hyödyntää ja saavat tarvittavaa vetoapua yritystensä kehittämiseen.

Mikkelissä 20.2.2023

Saara Ryhänen, Projektipäällikkö, Vesipaikka-hanke

ProAgria Etelä-Savo, Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset

ProAgria

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET